

VÆKST

DYRKNINGSVEJLEDNING VINTERRAPS, EFTERÅR 2018

Vinterraps - etablering, gødskning og planteværn i efteråret

Med forventning om en generel tidlig høst i år, vil etablering af vinterraps pludselig stå for døren. Også i den henseende skriver vi regn på ønskesedlen hurtigst muligt fremfor i august, så det ved rapsetablering bliver nemmere at arbejde med redskaber i den ønskede dybde afhængig af såmetode og jordforhold, og for at have tilstrækkelig fugt til rapsens fremspiring. I dagene efter etablering må der af hensyn til fremspiring og ukrudtssprøjtning **ikke** være udsigt til kraftig regn.

Såtid, plantetal og udsædsmængde

Raps skal etableres første gang, det er muligt efter 1. august og helst inden 25. august, senest primo september. Normal såtid for vinterraps er 10. til 20. august. Vælg sorter egnet til tidlig såning i den første uge af august og sorter egnet til sen såning i den sidste uge af august. I det normale såvindue kan alle sorter vælges. **Plantetallet i hybrider skal ligge på ca. 35 planter pr. m²**, og kan sænkes til 25-30 planter pr. m², hvis man grubbesår eller sår på stor rækkeafstand med henblik på radrensning. Et øget plantetal forsikrer IKKE mod dårligt såbed eller angreb af snegle og rapsjordlopper. Hold plantetallet på det anbefalede, etablér kun rapsen, hvis der kan laves et godt såbed, og bekæmp snegle og rapsjordlopper efter behov.

Rapsfrøene skal placeres i fugtig jord i maksimalt 2 cm's dybde. Hvis vi fortsat oplever meget tørre forhold i august, kan sådybden øges til 3 cm.

Tusindkornsvægten (TKV) varierer og ligger normalt mellem 4,5 g og op til 8,0 g. Hvis TKV kendes/beregnes, kan udsædsmængden beregnes efter den normale formel. Vores hybridsorter sælges i units på normalt 1,5 millioner frø, og udsædsmængden kan alternativt beregnes ved at veje sækken indeholdende 1 unit med de normalt 1,5 millioner frø (vægten vil ofte være angivet på sækken) – se nedenstående eksempel:

- En unit indeholder 1.500.000 frø
- Ønske om udsåning af 35 planter pr. m² = 350.000 planter pr. ha
- Forventning om 95% markspiring
- Sækken vejer 7 kg (angivet på sækken eller vejet)

Udsædsmængden kan ud fra ovenstående data beregnes således:

1.500.000 frø pr. unit / 350.000 planter pr. ha * 95% markspiring = 4 ha pr. units = 7 kg / 4 ha = **1,75 kg pr. ha**

Gødskning ved etablering

For at få en god vækststart skal rapsen tilføres gødning ved etablering - helst placeret eller nedharvet inden såning. **Regn med en basistildeling på 50-60 kg kvælstof pr. ha ved etablering, hvorfra kan trækkes 15-20 kg kvælstof pr. ha i følgende tilfælde:**

- Formodning om lavt N-optag i forfrugten pga. den tørre vækstsæson
- Halmen forud for rapsen er fjernet (ikke behov for N til omsætning af halm)
- Stor eftervirkning af husdyrgødning og efterafgrøder i sædskiftet
- Sen såning

Allan G B Poulsen, 9698 2388

**HIMMERLANDS
GROVVARER A/S**

Aars Afd. Rørstrup Afd. Skals Afd. Skalmstrup Afd. Aarhus Afd.
TEL 98 62 22 66 TEL 98 56 62 11 TEL 98 69 60 55 TEL 86 47 81 43

DLA Agro

Vibeke Fabricius

Hvis der skal tildeles kvælstof i handelsgødning, skal tilførslen ske med en svovlholdig kvælstofgødning. Tilførsel af fosfor om efteråret eller om foråret afgøres i vinterraps primært af tid og rationalitet. Det samme gælder for kalium på lerjorde, mens man på sandjorde kan risikere udvaskning af kalium ved efterårstilførsel. På jorde med lave kaliumtal (under 7) bør der dog uanset hvad tildeles mindst 30 kg kalium pr. ha om efteråret.

Tilførsel af husdyrgødning

Rapsen udnytter efterårsudbragt kvælstof i husdyrgødning på linje med forårsudbragt husdyrgødning. Rapsen kan således godt tildeles op til 75 kg pr. ha udnyttet kvælstof i husdyrgødning om efteråret og tilsvarende mindre mængde om foråret, uden at det går ud over udbyttet. Nedfældning før eller ved etablering er en god løsning, men slangeudlægning hen i september kan også kan være aktuel, hvis der er/sikres en mindre mængde kvælstof til rådighed ved såning enten som eftervirkning eller tilført.

Ukrudtsstrategi i efteråret

Det er allerede ved såning vigtigt at beslutte, om der skal satses på en "clomazon-strategi" (Centium/Kalif), en strategi med Belkar, eller - som vi anbefaler - en kombination af disse midler.

Ved pløjefri etablering anvendes uanset hvad 600-800 g/ha glyphosat umiddelbart før såbedstilberedning/-såning – vi anbefaler 1 kg/ha Roundup PowerMax bl.a. pga. midlets hurtige optag og virkning i ukrudtsplanterne.

Vores anbefaling med baggrund i erfaringer fra vækstsæsonen 2017/2018

Vi har set gode resultater med anvendelsen af Belkar i efteråret 2017. Det er dog vigtigt at overholde de anbefalede maks. doseringer i forhold til vækststadier for at undgå skade på afgrøden. Desuden bør nedenstående anbefalede dosis pr. ha anvendes for at sikre fuld/tilstrækkelig effekt på kamille uden behov for opfølgning med Matrigon i foråret. Som enkeltbehandling anvendes fra rapsens 6-bladstadiet 0,4-0,5 l/ha Belkar; alternativt som splitbehandling med 2 * 0,25 l/ha Belkar, hvor der er store forekomster af storke-/hejrenæb. Belkar bør på arealer med især ærenpris og/eller énårig rapgræs kombineres med en Kalif/Centium 36 CS-sprøjtning med 0,2-0,25 l/ha foretaget umiddelbart efter såning. Se nedenstående effektskema i tabel 1.

Bekæmpelse af enårig rapgræs og tokimbladede arter; herunder kamille og storke-/hejrenæb:

Før fremspiring:	0,25 l/ha Centium/Kalif
Fra rapsens st. 16 (6-løvbladstadiet):	0,4-0,5 l/ha Belkar (<i>OBS Belkar må ikke anvendes i linjesorten Quartz</i>)

Ved store forekomster af storke-/hejrenæb bør Belkar istedet anvendes som en splitbehandling (OBS Belkar må ikke anvendes i linjesorten Quartz):

St. 12-15:	0,25 l/ha Belkar
Opfølgning ca. 3 uger senere:	0,25 l/ha Belkar

Blandingsmuligheder for Belkar

Mht. mulige blandinger med Belkar er der ikke blødt op på restriktionerne fra 2017. Dvs. at det fortsat angives, at Belkar ikke kan blandes med græsukrudtsmidlerne Agil og Focus Ultra samt vækstregulerings- og svampemidler med vækstregulerende effekt (f.eks. Juventus og Orius). Midlet kan til gengæld blandes med skadedyrsmidler (pyrethroider).

Effektskema for ukrudtsarter og midler i efteråret i vinterraps

De mest betydende ukrudtsarter i vinterraps er burresterre, fuglegræs, hyrdetaske, kamille, storkenæb og valmue samt spildkorn og græsser. Tabel 1 viser effekten mod tokimbladet ukrudt og enårig rapgræs.

Tabel 1. Oversigt over midlernes effekt mod tokimbladet ukrudt

Ukrudtsart	Centium/ Kalif	Stomp CS	Belkar	Belkar
	0,25 l/ha	0,44 l/ha/ 0,5 kg/ha	0,25 l/ha	0,5 l/ha
Agerstedmoder	**	*	*	**
Burresterre	****	*	****	*****
Fuglegræs	*****	**	**	***
Hyrdetaske	*****	*	****	*****
Kamille	**	-	***	****
Kornblomst	***	-	****	*****
Kornvalmue	-	****	****	*****
Storkenæb	-	*	***	*****
Tvetand	****	***	*****	*****
Ærenpris	****	**	-	*
Enårig rapgræs	***	*	-	-

(-) Utilstrækkelig effekt eller effekt ikke belyst, (*) Under 50% effekt, (**) 50-70% effekt, (***) 71-85% effekt, (****) 86-95% effekt, (*****) Over 95% effekt

Bekæmpelse af spildkorn:

Ved pløjefri etablering anbefales splitbehandling med 2 x maks. 0,37 l/ha Agil hhv. i st. 13-16 og igen 3-4 uger senere. I andre tilfælde kan en enkelt behandling – evt. kun i sammenpløjninger - med 0,4-0,5 l/ha Agil være tilstrækkelig.

Bekæmpelse af græsser:

Kerb 400 SC anbefales mod agerrævehale, rajgræs, hejrearer, væselhale, vindaks og store bestande af enårig rapgræs. Mod væselhale i stor mængde er Kerb ikke fuldt effektiv. I praksis ses at væselhale visner ned, men skyder igen i løbet af foråret og sætter en del frøstængler. Arealer med meget græsukrudt bør sprøjtes tidligst muligt for at undgå, at græsset udvikler et for dybtgående rodnet, der kan nedsætte effekten.

I skrivende stund afventer vi fortsat (men vi forventer) en endelig godkendelse/dispensation til brug af Kerb i 2018/2019.

Hold et skarpt øje med rapsjordlopper og snegle

Rapsjordlopper

Det er vigtigt at være opmærksom på, at der i år IKKE er givet dispensation til brug af bejdsemidler til raps indeholdende neonikotinoide. Bekæmpelse af rapsjordlopper i fremspiringsfasen kan således kun udføres med pyrethroider. Angrebsgraden af rapsjordlopper i efteråret 2018 vurderes at blive lav, dog kan der være regionsforskelle, og der kan blive behov for bekæmpelse af såvel rapsjordlopper i fremspiringsfasen som rapsjordloppelarver senere i efteråret. **Ved mere end 10% bortnavet bladareal frem til rapsens 4-5 løvbladstadiet bør der anvendes enten 0,15 l/ha Mavrik Vita eller 0,2 kg/ha Karate.** Mavrik Vita må bruges 2 gange pr. sæson og Karate 3 gange pr. sæson. Vær opmærksom på, at Karate er det bedste middel til bekæmpelse af rapsjordloppernes **larver** hen i oktober måned.

Snegle

De meget varme og tørre forhold i denne sommer vil forhåbentlig betyde langt færre og mindre udfordringer med snegle i efteråret, end vi har oplevet i de seneste år. Udnyt også en evt. god tid fra høst til rapsetablering til at foretage jordbearbejdning for yderligere at forebygge eventuelle angreb. Pløjes forud for vinterraps er det vigtigt, at jorden pakkes sammen straks efter pløjningen, så der ikke opstår hulrum, hvor sneglene kan opholde sig.

I vinterraps æder sneglene af kim- og løvblade, mens frøene kun sjældent angribes. HVIS der er snegle, er det altafgørende at bekæmpe dem tidligt. I nogle marker kan man nøjes med en rand- eller pletbehandling. Den "rigtige" dosis afhænger af antallet af snegle. Da antallet er svært at fastlægge, kan det være aktuelt at anvende en dosis i den lave ende og gentage behandlingen, hvis sneglekornene hurtigt forsvinder. Det er vigtigt allerede dagen efter spredning at holde øje med, hvor hurtigt granulatene bliver ædt op. En evt. 2. behandling må ikke komme for sent. **Anvend 4-5 kg/ha SluXX HP pr. gang.**

Se i øvrigt vores anbefalede løsninger til planteværn i vinterraps, efterår 2018 i brochuren fra Nordic Seed "Vintersæd 2018", side 16.